

7. Ulusal ve Uluslararası Ticareti Geliştirme: Bankacılık sistemi, geliştirdiği, uyguladığı çeşitli ödeme ve kredilendirme yöntemleri finansal kiralama, factoring, forfaiting gibi finansman teknikleri, teminat mektupları, akreditif gibi ödeme yöntemleri ile ulusal ve uluslararası ticaretin artmasına katkıda bulunmaktadır.

8. Para Politikasının Etkinliğini Artırma: Bir ekonomide etkili bir para politikasının izlenebilmesi için gelişmiş bankacılık sisteminin varlığı gereklidir. Merkez bankalarının para politikasına ilişkin olarak kullandıkları reeskont faiz hadleri, açık piyasa işlemleri, karşılık oranları gibi tüm araçlar, ancak gelişmiş bir bankacılık sistemi aracılığı ile ekonomi üzerinde etkili olmaktadır.

9. Gelir ve Servet Dağılımını Etkileme: Bankacılık sistemi izlediği kredilendirme politikası ile ekonomide gelir ve servet dağılımını etkileyebilmektedir.

C- TÜRLERİ

- 1- Sermaye kaynaklarına göre bankalar
- 2- Yaptıkları işlere göre (Faaliyet alanları ve amaçlarına göre) bankalar

1. SERMAYE KAYNAKLARINA GÖRE BANKALAR: Sermaye kaynaklarına göre bankalar ikiye ayrılır bunlar, ***Milli sermayeyle kurulan ve yabancı sermaye ile kurulan bankalardır.***

1.1. Milli Sermayeli Bankalar: Ülkemizin kanunlarına göre kurulmuş olan, sermayesi Türk parası olarak konulan, sermayesinin çoğunluğu ve yönetimle denetimi Türklere ait olan bankalar bu grupta yer alır. Bu tür bankalar kendi aralarında şöyle sıralanır.

- **Devlet Bankaları:** Sermayelerinin tümü kamuya, yani kamu adına hazineye ya da diğer kamu tüzel kişilerine ait bankalardır.
- **Özel Sermayeli Bankalar:** Sermayesinde kamu payı bulunmayan, özel kişi ve kuruluşların sahip olduğu bankalar bu niteliktedir.
- **Karma Sermayeli Bankalar:** Özel sektör ile kamu sektörünün belirli oranlarda sermaye koymaları ile kurulan bankalardır.

1.2. Yabancı Sermaye ile Kurulan Bankalar:

Sermayesinin tamamı yabancı uyruklu kişi ve kuruluşlara ait olan bankalardır.

2. YAPTIKLARI İŞLERE GÖRE BANKALAR: Bu bankaları 6'ya ayırabiliriz. Bunlar: Merkez Bankaları, Ticaret Bankaları, Yatırım Bankaları, Kalkınma Bankaları, Özel Amaçla Kurulmuş Bankalar ve Kıyı Bankalarıdır.

2.1. Merkez Bankaları:

Ortak işlevleri fiyat istikrarının sağlanması, para piyasasının düzenlenmesi, ülkedeki kredi hacminin ve dağılımının ayarlanması, enflasyon hedeflenmesi, altın ve döviz rezervlerinin yönetilmesi, dış ödemelerin düzenlenmesi ve devletin veznedarlığının yapılmasıdır.

2.2. Ticari Bankalar :

Genellikle bir yıla kadar olan kısa vadeli işlemlerle mevduat toplayarak, ticaret ve üretimi finanse eden bankalardır. Fon aktarımının yanı sıra birçok bankacılık ürünü ile de hizmet sunarlar.

2.3. Yatırım Bankaları :

Mevduat toplama yetkisi olmayan, geniş bir şube ağının olmaması nedeniyle bankacılık hizmet ürünlerini tam sunamayan ve ticaret bankalarına nispetle ticari faaliyetleri sınırlı olan bankalardır. Yatırım bankaları tahvil ihraç ederek ve diğer bankalardan aldıkları kredilerle elde ettikleri kaynakları, orta ve uzun vadeli yatırımların kredi yoluyla finansmanında kullanırlar.

2.4. Kalkınma Bankaları :

Mevduat toplama yetkileri yoktur. Kaynakları tahvil, hükümet yardımı ve uluslar arası kredilerdir. Kalkınma bankaları hükümet tarafından yapılan kalkınma planları çerçevesinde, kalkınmada öncelikli yöre ve sektörlerle yönelik finansman sağlamak amacıyla kurulmuşlardır.

2.5. Özel Amaçlarla Kurulmuş Bankalar :

Özel bir yasa ile kurulan ve kuruluşuna esas olan amaca yönelik olarak faaliyet gösteren bankalardır. T.C.Ziraat Bankası gibi.

2.6.Kıyı Bankaları

Kıyı bankaları, denetimin ve vergilendirmenin asgari düzeyde olduğu yerlerde konvertibl paralar üzerinde işlem yaparak, çok uluslu şirketlere ve uluslar arası girişimlere Genellikle serbest bölgelerde hizmet verirler.

BÖLÜM 2

DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE BANKACILIĞIN GELİŞİMİ

DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE BANKACILIĞIN GELİŞİMİ

1. DÜNYADA BANKACILIĞIN GELİŞİMİ

İlk bankerler olarak kabul edilen Lombardiya'lı Yahudiler, bankacılık işlemlerini ve paranın ticaretini pazarlara koydukları birer masa (banko) üzerinde yapmışlardır. Buradan hareketle "banka" sözcüğünün İtalyanca "**Banco**" kelimesinden geldiği daha sonra ise bu kelimenin "**Banka**" olarak kullanıldığı düşünülmektedir. Belli ticaret merkezlerinde para ticaretinin yapılması, mübadeleyi kolaylaştırdığı gibi ticaretin hızlanmasını, akışını ve ödeme kolaylığını sağlayan önemli bir unsur olmuştur.

İlk bankacılık hizmetlerinin eski Sümer ve Babil'e kadar uzandığı tahmin edilmektedir. "**Maket**" olarak bilinen ilk banka, M.Ö. 3500 yılında Sümerler'de kurulmuştur. Yapılan kazılar sonucu, Maket sahiplerinin harman zamanı ödenmek üzere çiftçilere, hammadde (tohum vb.) ve teçhizat için ilk dönemlerde aynı, daha sonraki dönemlerde ise parasal kredi açtıkları tespit edilmiştir.

Kazılarda elde edilen belgeler, bir taraftan maketlerin başlıca uğraş alanlarının ödünç ve mevduat kabulü işlemleri olduğunu ve maketlerde değişim işlemlerinin çok düzenli biçimde örgütlendiğini gösterirken, diğer taraftan bir hesaptan diğer hesaba transfer, tediye ve teslim emri, mal belgeleri talimatının yapıldığını ortaya koymaktadır.

Babil kralı Hammurabi'nin adıyla anılan ve halkına duyurulan en eski kanunlardan birisi olan Hammurabi Kanunlarında; maketlerin ödünç işlerini nasıl yöneteceği, borcun vadesinde nasıl tahsil olunacağı, borçlunun hangi mallarının ne yolla borcun tasfiyesinde kullanılacağı yazılmıştır.

Ödünç işleri sırasında faiz alınmasına da izin verilmekteydi.

Bunun yanında Sümerler uzak ülkelerle olan mal değişimlerinde banknot gibi dolaşan, çek ya da itibar mektuplarına benzeyen bazı belgeler kullanmışlardır. Bankacılık önceleri sadece maketlere özgü bir olgu iken, daha sonraları ticaretle uğraşan bazı zenginlerin bankacılık hizmetleriyle uğraştıkları görülmüştür. Eski Mısır, Eski Yunan ve Roma'da banka işlemleriyle uğraşan kurumlar mevcuttu.

1453'te İstanbul'un fethi İtalya'ya doğru bir göç hareketine neden olmuştur. Bu göç sonucu Yunan belgeleri batı dünyasına girerken, uygarlık Batı'ya yönelmiştir.

Rönesans'la birlikte sanat ve düşüncede dinsel alanda önemli yenilikler ortaya çıkarken, kilise hukuku yerine Eski Roma hukukunun daha liberal ilkeleri kabul edilmiştir.

Bu gelişmeler sonucu, faiz hakkındaki fikirler değişirken, faiz yasağı ortadan kalkmış ve faizin meşru olduğu kabul edilmiştir.

Bu süreç bankacılığın gelişmesine çok önemli katkılar sağlamıştır. Bunun yanında Rönesans sayesinde ortaya çıkan keşif ve buluşlar Avrupa finans piyasasını etkileyerek mali kuruluşlarda yapısal bir değişime yol açmıştır.

Bu dönemde, özellikle İspanyolların Güney Amerika'dan getirdikleri altınlarla çok çeşitli sikkeler basması, Avrupa'daki paraların çeşitliliği ve ayarlarının bozuk olması, paraların birbirlerine göre değerlerinin saptanmasında büyük güçlükler yaratmıştır.

Bu paraların ticaretin yoğun olduğu kentler olan Amsterdam ve Hamburg'a gelmesiyle ortaya çıkan para karmaşasını ortadan kaldırmak için **1609'da Amsterdam Bankası'nın kurulması** zorunlu hale gelmiştir. **Bu banka modern anlamda bankacılık etkinliğini gösteren ilk bankadır.** Amsterdam Bankası'nın kurulmasını takiben **1637'de Venedik Bankası kurulmuştur.**

Yine bu dönemde İngiltere'nin Fransa ile yaptığı savaştan dolayı para sıkıntısı içine düşmesi bir devlet bankasının kurulmasını ve bu banka aracılığıyla paranın dolaşması düşüncesini ortaya çıkarmıştır. **Bu süreç ilk merkez bankası olan İngiltere Bankası'nın kurulmasına yol açmıştır, 1694 yılında kurulan İngiltere Bankası ve 1907 yılında ABD'de kurulan Federal Reserve Bank ile modern bankacılığın iskeleti oluşturulmuştur.**